

NELI LUULETUST

RUAN JI

tlk ja saatesõna Jaan Kaplinski

Sõnumitooja 21-22, 1989

Keset ööd ei saa und
tõusen tinistan qin´i
õhuke kardin – peeglis hele kuu
värske tuul puhub põue
üksik metshani häälitseb tühermaal
lind sidistab põhja pool metsas
lendleb ümber – vaevalt midagi näha
meel murelik süda üksildane kurb

Taevahobu tuleb loodest
tuleb sealt läheb itta
kevadepõlv – pole pidet
rikkus-au – kuidas nad kestaksid
kirgast kaste varjab õied kaldal
kalk härmatis katab rohu väljal
hommik nagu ilus lapsepõlv
õhtu-loojak – vastik vanadus
sina pole sündinud kuningapojaks
mis saaks olla ikka ilus ja hea

Kaunite puude alla toov rada
idaaias virsikud ja ploomid
sügistuul pillutab hernevarsi
nüüd on närbumise aeg
lilleilul on otsa saamas
saalirusudel kibuvitsad ja pajud
istu sadulasse ratsuta minema
ära Läänemäe jalale
oma keha ei pea ise ülal
kuidas veel armsat naist-lapsi
kalk härmatis katab rohu väljal
aasta saab läbi ja öeldakse LÕPP

Üks päev ja jälle õhtu
üks õhtu ja jälle hommik
näost kaob endine jume
eluhingus rauged ja kaob
põues keeb ja lõõskab
muutumised – üks teise järel
tuhandel toimetusel ei otsa ei äärt
mõtled-arutad – taipu ei jätku
jah kardad – viivu pärast
hingeke lendab keeristuulega kaasa
eluaeg käinud mööda õhukest jääd
kes teaks mis lõõmab su südames

Ruan Ji (210–263) on üks paljudest legendaarse kuulsuse saanud Hiina luuletajatest. Ta elas väga rasketel ja segastel aegadel pärast Han-impeeriumi lagunemist mitmeks vaenutsevaks riigiks. Valitsejad vahetusid kähku, nende tujud veel kiiremini. Rahu ja stabiilsusega harjunud inimestele tundus, et kõik, millesse nad olid uskunud, variseb kokku. Taoistidele, kes kogu aeg olid kuulutanud kõige muutlikkust ja ironiseerinud korralike kommehete ning töökspidamiste üle, sobis segane aeg paremini. Taoismis, eriti nüüd taasavastatud klassikus Zhuangzi´s leidsid lohutust ja inspiratsiooni haritlased. Nende ees seisis tüüpiline valik – kas võtta vastu pakutud ametikoht (vahel tähendas see umbes seda, mis meil parteisse astumine) või jääda elama erakuelu mägedes. Ruan Ji, kes hinge poolest kuulub pigem mäemeeste hulka ja on üks „Seitsmeks bambusesalu targaks“ kutsutud literaatide kambast, valib ometi ametnikuelu. Ta väldib aga kõrget karjääri, mis mõnele mehele võimude vahetudes

saatuslikuks sai, ja oskab parajal hetkel mängida narri. Kord ilmunud ta kõrgesse seltskonda ihualasti, teine kord pääsnud vastumeelsest kohustusest nädalate kaupa purjutades. Igatahes sai Ruan Ji paljudeks põlvedeks ekstsentriku kuulsuse. Tema luuletuste väärtus ei sõltu aga sellest. Neis leiame üsna tänapäevase inimese, keda pöörane aeg ahistab, kes ometi püüab teha midagi head, viskleb lootuse ja lootusetuse vahel, otsib lohutust viinast, muusikast ja religioonist, on aga viimaseks liiga skeptiline ja lahtine vaim, sugulane nendele taoistidele, kellele Tao on avarus, vabadus ja võimalus kogeda maailma teistsuguse, imelisenä. Meile, kes me oleme ka pidanud eluaja käima õhukesel jääl, varjates seda, mis lõõmab südames, võiks Ruan Ji küllalt lihtne ja intiimne lüürika lähedane olla.